

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

Telefon szám 34.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap. Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.

Fél évre 4 kor.

Negyed évre 2 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetéseik jutányosan számítatnak.

Nyiltter pótlására 50 fillér.

Feloldó szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapfajdoszerkesztő:
STRAUSZ SÁNDOR.

Népesedési viszonyaink jövője.

A népesedési politika tulajdonképpen első sorban női kérdés. A nő akarata áll szemben a népesedési politika céljaival. A fiatal asszonyok rettegése a szüléstől a nép minden rétegében, de legtöbbször mégis a jobb társadalmi körökben észlelhető.

A háború minden hadatviselő ország népességét érzékenyen csökkentte. Ez elkerülhetetlen. Viszont kötelességünk gondoskodni arról, hogy a veszteségek mielőbb pótoltsanak. E feladat megoldásánál nem szabad kizárólag a fizikai körülményekre figyelemmel lenni, hanem tekintettel kell lenni az emberek lelki világára is, ha azt akarjuk, hogy a népesedési viszonyokban beállott hézagok pótoltsanak.

A nép ereje főleg egészséges lelki életben rejlik: az akarat erőben, a rontó szenvedélyek megfékezésében, az önfegyelmében. Minthogy a néperő fenntartása az egyesek lelkiismeretének kérdése, a lelket legközelebből érintő mozzanata, a vallásosság, amely kétségtelenül nagy hatást gyakorol a népesedési viszonyokra.

Már régóta küzdenek népességünk három megrontója: az alkoholizmus, a nemi bajok és a születések megszorítása ellen; ahol sikerült ezeket elnyomni, ott azt csak a vallásosság által felkeltett morál fegyvereivel lehetett elérni. A többi eszköz, melyeket ajánlani szoktak, ugymint a jövedelem szaporítása, a házassági alkalom megkönnyítése, a lakási viszonyok javítása, mind feltétlenül szükségesek ugyan, de korántsem elegendők, mert jómódu körökben éppen az

áldozatkészség hiánya, a pulyaság és a kényelemszeretet okai a születések csökkenésének, mindezek pedig oly tulajdonságok, melyek ellen csak a morális érzet megerősítésével lehet szembeszállani.

A népesedési viszonyok javítása a művelt házas nőktől függ. Tőlük függ a hazának sok férfivér árán szerzett jövője. Eléggé érettek-e asszonyaink, hogy ezt a reájuk háruló nagy hazafiás kötelességet méltányolni tudják? Majd elválik. A felsőbb körök hölgyei azonban ne hárítsák e kötelesség teljesítését a közép- és a szegény néposztályokra, hanem járjanak elől jó példával. Felsőbb körökből indult ki a kárhazatos egyke-rendszer és terjedt el a nép minden rétegében, felsőbb körökből kell kiindulnia a baj gyógyulásának is.

A kérdés megoldása körül az államnak is vannak kötelességei, még pedig főleg két irányban: észszerű törvényekkel gondoskodnia kellene arról, hogy a sokgyermekű családok ne büntetlenségek a megélhetés lehetetlenné tételével, a nőllen és gyermektelen tisztviselőknak telemesen kevesebb fizetést adjon, mint a családapáknak, másrészt pedig tiltsa el azoknak a szereknél és cikkeknek az árusítását, melyek a születések megakadályozására valók.

A népesség apadását a háború után erősen meg fogjuk érezni, mert ennek ellenére a szociális és gazdasági következményei lesznek. A legmarkánsabb következmények egyike az lesz, hogy takarékoskodni leszünk kénytelenek az emberi erővel, a szellemivel épp úgy, mint a fizikaival, mert a rendelkezésre álló emberi erő lényegesen kevesebb lesz, mint volt azelőtt. Be fog ál-

lani annak a szükségessége, hogy sietlésekk a fiatalabb nemzedéknek produktív munkára való kiképzését és hogy — továbbfűzve a jövő láncolatát — a most megfogott munkaerőt még születendő nemzedék szaporásával pótolhassuk.

Magyar nők! Kik férjeiteket, fiaitokat, fivéreiteket adtátok a hazának, adjatok neki újabb férfiakat, hogy a sok magyar vér árán szerzett békét oly sikerekkel dús munkára használhassak fel, mellyel megalapozhatjuk a magyar nép boldogulását!

Középeurópa kereskedelmi központja.

A napokban egy német szakíró a népelelmézésről tartott előadást, melynek során kifejtette, hogy minő fontos szerep jut Magyarország földrajzi fekvésénél fogva és megállapította, hogy Budapestet kell Középeurópa központi árupályaudvarának tekinteni és Budapestet van hivatva arra, hogy Középeurópa kereskedelmi központja legyen, annál is inkább, mert a berlin—bagdadi út középső állomása.

A felvetett igazsággal érdemes behatóan foglalkozni. A szövetséges hadseregek bámulatosan gyors és győzedelmes balkáni előrehaladása következtében a belgrád—nis—szófia vasútvonal megszerzése, biztosítása és helyreállítása a közel jövőben befejezett ténnyé fog válni. Ezzel egy másik nagyhatalom eseményé válna meg: Európa csatlakozik Ázsia vasúti hálózatához, az anatóliai, szíriai és bagdadi vasúthoz. A nagy közönység alig tudja, hogy ez a hatalmas vasútépítés a háború alatt is serényen folyik.

Szerbiai emlékek.

Írta: Kelemen Ferenc.

I.

Most, hogy a Sors büntető keze vésztyűsúlyosan lebeg Szerbia, a Balkán és nagyratörő, rakoncátlan gyermeke felett, mind élénkben élédnek fel lelkemben azok a különös emlékek, melyeket e harcok ország schrapnelektől, gránátoktól felszántott földjéről — cirka egy évvel ezelőtt hoztam el magammal. Dicső csapataink, világérv szövetségeseink hatalmas seregeivel együtt napról-napra szűkebbre szorítják a hurkot ez elbizakodott ország nyaka köré. A végtelnek ebben a kérelmetlen munkájában én most újból átéltem a katonadicsőségnek azt a mámorító érzését, mely elfogott, valósággyal megszállított akkor, amikor győzelmi lobogóink alatt „mi” jártuk be az erdős hegyeket, a kanyargós vizeket; de átérzem azokat a súlyos sebeket is, melyeket nagy visszavonulásunk emlékei ütöttek rajtuk. Fájdalmasak voltak a percek, midőn a helyzet hirtelen változása folytán búcsút kellett intenünk győzelmeink színterének s amidőn azon a bizonyos, sáros, sötét éjszakán a morgó hullámok csendes bűgása között ismét honi földre léptünk.

Lelki zemeim előtt a történelmi nagy pillanatokban újból elvonultak a méltóságosan fődögölő Száva fodros habjai, a tálóban kéklő magas hegyek csúcsai, az első schrapnel vészes fel-

villanása a sötét éjben, azután az első, apró kis katonakeresztek sáros, lucskos utak mentén, a lerongyolódott első hadifogók, majd később az első ütközet, az „első tűz” még most is izgató érzése, a győzelmes harcok s végül a rettenetes visszavonulás, mind megannyi változó emlék, mely most, hogy e sorsdöntő órákban lelkem mélyéből előhalaszom, oly értékes nekem, mint azok a gyöngyszemek, melyeket valamikor életem kockázatásával, a mélységes tengerfenékről hozott fel a bűvár. — — — — —

B. an kivaggoniroztak bennünket s mi: én meg a jó horvát bakám, nekiindultunk egy örökké emlekeztes éjszakán a sorsunknak. Különös út! Az ember egyrészt minden lépésre közelebb ér a célhoz, amellyel tulajdonképpen távolodni szeretne; másrészt valami ismeretlen, bennő izgalom folytonosan mégis csak előre hajtja. Közbe szünetlenül ott lebeg az ember szeme előtt annak a bizonytalanságnak a szorongató érzése, hogy mi lesz belőlünk egy pár nap múlva? Az ember el-elmaszorongat éjszakánként s közbe fantáziája a legélénkebben működik. A test a feltámadt különféle képek hatása alatt rettenetesen szenved. Megrezen, összerázkódik, ha gondolataid nyomán odáig érsz, hogy 2—3 nap múlva már lent porladhat ifju tested a hideg anyaföld mélyén; valami forró lázas állapot fog élni, ha viszont a közeledő csaták győzelmes dicsőségére gondolsz. El-fáradt tagjaid rugalmasabbak lesznek, véred he-

vesen lököttni kezd, agyad majd szótreped s csak nagy erővel tudod magad visszatarítani attól, hogy szaladásnak ne állj. Ifjú lelked egész szent rajongása a tombolásig felhevült az első győzelem pusztá gondolatára is. Érzésektől túlfűtött tested nem-gni kezd s te izgatott lépteiddel rohansz előre, előre sem veszed, hogy bakáid messze elmaradtak tőled, csak rohansz-rohansz előre, mintha máris hallanád a győzelmes csatákról hívó trombiták lelkesítő hangját!

Ah, győzelem, győzelem!

Az ember kebel egyik legkülönösebb érzése! Egész békeidőbeli nyárspolgári életünk is a győzelem irányító érzésének hatása alatt áll; minden élettörékvésünk, célunk, küzdelmünk ekzisztenciánk győzelem, a mások legyőzésének forszírozó küzdelmében áll; de hát mi mindez, a küzdelmünk ahhoz az örjítő érzéséhez képest, mely odakünt a halál torkában, mikor minden perced fordulata megsemmisíthet — elfog. Győzelem, győzelem, hatalmas érzés! — Lázas lesz a katona a pusztá gondolatától is! — — — — —

Napokán át gyalogoltunk így a Szerémség dús termőföldjei között s éltük át a nomád életnek egy sajátosság modern fáját. 200 egyénhány ember megindul egy úton, gyalogol, megújja a marsot, falut ér, bekvártélyozza magát s ellátja magát enivalóval. Honnan, miből, a jó isten tudja!

Mánsnap reggel ismét odébb állunk. Megindulunk, közbe ének, élc, szellemesség, bakahumor

Ennek a vasútéptésnek politikai jelentőségére nem akarunk ezáltal bővebben kitérni. Hiszen mindenki tudja, hogy most már zavartalanul szállíthatunk municiót a törököknek, viszont pedig épp oly akadálytalanul kaphatunk nyersterményeket a Keletről, mely e kivitele által jóllehet és lakosságának szaporodásához fog jutni. Másrészt meg az illető területek iparunknak vevőképes, kiterjedt kelendősi piacává lognak válni, minthogy azok más, mint nyerstermények produktálására nem alkalmasak.

A bagdadi vasút német vállalkozás és fényes bizonyossága a német birodalom politikai és gazdasági előrelátásának. Da a vasúti vagányok útja az Északi tenger partjaitól Bagdadig hazánkou át vezet.

Ezt a földrajzilag oly kedvező helyzetet kötelességünk kihasználni. Megfelelő kereskedelmi szerződésekkkel kell biztosítanunk, hogy a Kelet felé irányuló közép-európai gazdasági forgalomból hasznot buzhassunk és így lehetővé tegyünk, hogy közgazdaságunk megismosodjék és alapul szolgáljon annak a magyar népnek a jólétéhez, amely nem késik meghozni a legnagyobb áldozatokat, hogy kicsikarja az igazság győzelmét.

Szövetségünk hathatós segítségére feltétlenül számíthatunk, a mi feladatunk, hogy ezt a közreműködést megfelelő módon igénybe vegyünk, s már most, a háboru tartama alatt, előkészítsünk mindent, ami alkalmas arra, hogy a remélhetőleg nemsokára bekövetkező békében áldozatainknak nemsoká politikai, hanem gazdasági jutalmát is élvezhessük.

K Ü L Ö N F É L É K.

Muraközi legény.

*Jer pajtás, nézd amott ezer halál közt
Elsőnek rohan az, kit szült Muraköz.
Elsőnek terít le kettőt is egyszerre,
Ugye a Hazának ez aztán gyermeke!*

*Nem félti életét, hogy golyó találja,
Drágább neki sokkal a szabad hazája;
Azt megmenteni és hozni diadalra
Minden erejéből, szívéből akarja.*

stb. Egy napi mars ismét, azután újból a régi csák. Csak a kedélyek lesznek izgulékonyabbak, csak az idegek lesznek érzékenyebbek. Mindennap közelebb visz bennünket a határhoz, a Szávához, ahol már ellenséges földre kell lépünk. —

Most egy magas tornyot s egy távoli falu elmosódó körvonalait pillantjuk meg. Kapinovo. Ami azon túl van, az már Szerbia. Szélső házai mellett ott folyik a Száva. Izgalom vesz erőt rajtam. Fokozott sietséggel iparkodom a falu felé, s míg a hosszú farszto marstól elcsigázott, elgyötört bakám egy kis pihenőre gondolnak, valamelyik szerb ház szerűjében én folyton csak arra a pillanatra gondolok, amikor majd első alkalommal megpillanthatom a Szávát.

Késő délutáni órákban értünk be a faluba, amely akkor már telve volt katonasággal. Csapatunk ez időben már messze bent jártak Szerbia fölédjén, itt ebben a szerb érzelmű, határmenti faluban csak a hadtápbéli szolgálat mozgalmas képe tárult elének. Egy-kettőre elszállásoltam a bakáimat s aztán azzal a mohó izgalommal, mely az egész út alatt hajtott, rohantam ki a falú határához, azokhoz az apró kis házikókhoz, melyeknek kerüti kerítése alatt lassan, méltóságáteljesen folyik a Száva.

Csendes, késő novemberi est volt. Az egész tájat szürke lepedő kezdte bevonni s én izgatottan rohantam a sáros úton le a parthoz, a Száva partjához!

*Látva ezt mások is utána rohannak;
Ellenségnek nyugtot ők bizony nem adnak,
Míg az meg nem szalad vagy megadja magát,
Muraközi legény így védi a Hazát!*

III. Szivoncsik Antal.

— **A főispán gyászja.** Vármegyének népszerű főispánját mély gyász érte. Sipeki Balázs Zsigmond dr. kir. törvényszéki jeeyző, tart. főhadnagy, a Signum Landis s a hadi-ékitményes 3. oszt. katonai érdemrend tulajdonosa, ez év aug. 27-én Zlotalipánál hősi halált halt.

— **Eljegyzés.** Grünwald Illés, dr. csáktornyai izr. főrabbi, jegyet váltott f. hó 21-én Strausz Sándor csáktornyai könyvkereskedő és nyomdatulajdonos, lapunk kiadójának kedves leányával, Rikicával.

— **Petroleum.** A petroleum árát maximálni fogják. Hírlik, hogy a kormány rendeltileg meg fogja állapítani a petroleum árát, mely jóval alul lesz az eddigi áránál.

— **Olcsóbb lesz a főzöliszt.** Multkor hírt adtak, hogy a belügyminiszter a főzöliszt árát Zala vármegyében nagyban való eladás mellett métermázsánként 51.44 koronában állapította meg. Ennek alapján Nagykanizsa polgármestere a kicsinyben való eladását a főzölisztnak kilogrammonként 56 fillérben maximálta. A polgármester egyuttal a zsemlye súlyát is megállapította. A rendelkezés szerint Nagykanizsán a zsemlyének 45 grammot kell nyomnia. Aki a főzölisztet drágábban adja, vagy a zsemlyét kisebbre súli, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik. Nálunk egy 4 filléres zsemlye ez időszert alig 30 grammot nyom, így tehát Csáktornyan is hatóságilag intézkedni kellene, hogy a liszt árának leszállítása mellett a zsemlye súlya tűrhető módon emelkedjék.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Zala vármegye törv. hatósági bizottsága f. é. szept. 13-án tartott rendes közgyűlésében határozatiilag kimondta, hogy a háboru folyamán határainkon feldult tűzhelyek újrapiépítésére egyezményes pótdadót bocsát az újrapiépítő országos bizottság rendelkezésére. A pótdadónak a kivetése névszerinti szavazás mellett

a f. é. december 13 án tartandó rendes közgyűlésen fog történni.

— **Kitüntetés.** Ferenc Szalvator főherceg, mint a magyar-osztrák monarchia Vöröskereszt egyetelenek védnökhelyettese, Wollák Rezsőné és Mesterich Aladárné csáktornyai úrnőknek a Vörös kereszt körül szerzett érdemeik elismerésül a Vörös kereszt ezüst díszérmét adományozta.

Ennek a híradásnak a kapcsán Mesterich Aladár gróf tisztartó úr kérésére a következő sorokat közöljük:

»Az ujságok útján jöttök tudomásomra, hogy feleségemet a vöröskereszt egyesületi kitüntette. Ki terjesztete föl a kitüntetésre, nem tudom. Csak azt állapíthatom meg, hogy feleségem már ki is nyilatkozta, hogy ezen kitüntetést nem fogadhatja el, amennyiben egyáltalában semmi érdemei nincsenek s valószínű más érdemesnek szánták, mivel az ő nevével összetévesztették.

S most, mikor még a kitüntetést hivatalosan meg sem kapta, s így még le sem mondhatott róla, egy kedvs ismeretlen zárt levelezőlapon a következőket írta neki: Merve Nagysádnak Vöröskereszt körüli bokrós »érdemeit«, a jól megérdemelt kitüntetéshez utjongó hangulatban gratulálunk. Magánkívül van egész Csáktornya örömeben, hogy az »igazság« megalálja az érdemeiket.

Egyébként az sem lehetetlen, hogy Mesterics úr háboruban tanúsított vitézségéért rendelhez jut. Pá kis hamisak.

Méltóságomon alulnak tartom ily szenny-lapra válaszolni, különben a sötétségben csak gyáva pimaszok burkolóznak!

Megnyugvást csak az szerez, hogy Csáktornya intelligens közönsége, talán érdeműkön fölül, kitüntet szíves jóakarattal.

Mesterics Aladár.

— **Hadikölcson.** A III. hadikölcson jegyzése alkalmából kitűnik lassanként az eredményes munka, mely a muraközi kisbirtokosokat is nagyobb adakozásra készítette. Multkor megemlítettük, hogy a muraszentmártoni körjegyzőség területén mennyien adakoztak. Az akkor kimutatott összeg azonban az utolsó napokban 53350 K-ra emelkedett, mely szép eredményhez Dobsa Kál-

Felejtethetlen érzés fogott el, amikor a szürke esti ködben fent a magas partról először rápillantottam erre a lomha, széles nagy ezüst kigyóra. Lassan, méltóságáteljesen hőmpolyogtek széles hullámai s könnyen, minden megerőtletés nélkül vitte fénylő testén a nehéz hajókat, melyek tömve voltak emberrel-állattal.

A sötét, hűvös, észti estén löltem egy ott heverő deszkalapra, aztán elbűvöltem bámultam a mély vízbe. — Sukáig nézegettem a zűgő habokat, s hallgattam a hullámok loccsanásának csendes muzsikáját. A hosszú-hosszú merengés majdnem álomba ringatott s én még ma sem tudom, álom volt-e vagy valóság, amit e sötét, szürke estén odalent a Száva mellett láttam. A folyó, ez az ezüstszínű kigyó képezeletemben lassan testet öltött s úgy jelent meg előttem, mint egy szép ezüstruhájú tündérány. A viznek, a tengernek a hablényai. Felkelt, leült mellém s apró kis láb-fáján fűlbemásoz, édes dalokat muzsikálgatott nekem. Elbűvölten hallgattam isteni zenéjét s csodálattal bámultam apró, kis ujjai mesteri mozdásait. Közbe rám mosolygott tengerkérek szemével s aztán szétbontván haját, aranyzóke fűrtjeivel egészen körülfonta fejemet. Én megbűvölve nézegettem mindent s hagytam magam befogni. E percben, mintha apró, piros kis foltok támadtak volna ezüst ruháján s e foltok száma egyre gyarapodott. Rémműlten tekintettem a foltokra, melyek lassan lassan mind ugyancsak alakot öltöttek s én sok-sok elpusztult katonánkat véltem bennük felis-

merni. Megborzadtam a félelemtől.... Ez az ezüstruhájú tündér a halál véres árnyait hordja ölen! — Megremegtem, elmenekültem. Hideg veríték gyöngyözött rajtam. Rá sem nézve a Szávára, rohantam haza, kis csendes egynapos lakásomra. Lázam volt. Késő éjjel doktor állt melletttem. Tényleg ott volt-e, vagy csak álmodtam, még ma sem tudom. — Reggelre felébredve egy öreg, szánakozó szerb nénikét láttam ágyam mellett állni. Aggóddó pillantást vetett reám s félve, remegve kérdezte, hogy jobban vagyok-e? — Csudálkoztam e szokatlan kérdésén. Csak F. zászlós barátom elbeszéléseiből tudtam meg, hogy egész éjszaka rettetten lázam volt s lázálomban órák hosszat csak azt kiabáltam, hogy: Száva, Száva.

Hihetetlenül hallgattam ezeket az elbeszéléseket s aztán meg sem említve az én esti Szávakalandomat, felkeltem. Valami rettetten gyengéssé velt erőt rajtam; alig birtam lábaimon állni, nagyon halavány is lehettem, mert a szerb néni még mindig bizalmatlanul méregetett engem s aztán anyai jó indulattal és szeretettel végig simította még mindig lázas homlokomat s csak annyit mondott: »I moj sin je vani na ratištu.« — Iparkodtam e gyengéd simogatásokat előzni magamtól, mint olyan ember, aki érzi, hogy e betegnek kijáró cirogatásra neki szüksége nincs s aztán, elmentem a századomhoz.

(Folyt. köv.)

mán körjegyzőn kívül az ottani hazafias plebánus, Molnár György is hozzájárult utánjárásával, buzdításával. De tekintélyes összeg folyt be a murasiklósi körjegyzőségben is. Innen Kollarics Imre körjegyző 22200 K-t szállított be a Csáktornyavidéki takarékpénztárba mint az ottani kisbirtokosok jegyzését. Bizonyára eljártak más körjegyzők is hasonlóképen, de gyűjtésük eredményéről adatok hiányában, nem számolhatunk be.

— **Rösszullét** fogja el némely embert gyakran anélkül, hogy tudná okát. Ez többnyire vértelenség következménye, rossz emésztés által okozva. Feller régi bevált hashajtó »Elsapillulá» ily esetekben gyors segélyt nyújtanak és ajánljuk, hogy ezekből 6 dobozt bérméntve 4 K 40 f-ért mindenki hozasson Feller V. Jenő gyógyszerésztől, Stubica Centrálé 124. sz. (Zágráb megye). — Ugyanitt lehet rendelni a híres fájdalomcsillapító Feller-féle »Elsafuidot», melyből 12 üveg bérméntve 6 korona.

— **A tanulóifjúság a katonaság szolgálatában.** A vallás- és közoktatásügyi min. miniszter rendeletet intézett az iskolai hatóságok útján az iskolákhoz, hogy az iskolák tanulóifjúsága csalánt gyűjtsön a katonaság számára. A rendeletnek Csáktornyán is eleget tettek. Az összes iskolák: az elemi, alsófokú iparostanonc s polgári iskola, valamint a tanítóképző-intézet tanulóifjúsága eleget tett a felsőbb rendelkezésnek s a mult hét folyamán nagymennyiségű csalánt szedett a katonaság szükségleteinek póllására. — Egy hónappal ezelőtt szeder cserje levelet gyűjtöttek a tanulók ugyancsak a katonaság részére. A tanítóképző-intézet 84 kg. száraz szederlevelet szállított be a Hadsegélyző Hivatalhoz Budapestre. — Most pedig szeretet pénzadományokat gyűjt a tanulóifjúság a harctéren harcoló katonaság karácsonyi megajándékozására.

— **Az újrasorozattak bevonulása.** Mindazok, akik 1878—1890 között, valamint 1892—1894-ben születtek s a most megtartott népfőlkélti pótszemléln alkalmasaknak bizonyultak, 1915 évi december 6-án be kell vonulniok a népfőlkélti igazolványlapjukon feltüntetelt kiegészítő kerületi parancsnoksághoz.

— **A hadiárvak létszáma.** Az ország valamennyi árvaszéke beszámolt már a hadiárvak létszámáról. E szerint a létszám 1915 szeptember 30-án 24644 volt. Ez a szám a következőképpen oszlik meg: a vármegyei törvényhatóságokban 20420, a városi törvényhatóságokban 1774, a rendezett tanácsú városokban 2450.

— **Törvényesített házasságok.** A háború előtt az országban több mint 28 ezer vadházasságban élő kötött törvényes házasságok és törvényesítette törvénytelen gyermekeik. A házasságok legnagyobb száma a román és tótajkú vidékeken kívül Bihar, Hajdu, Szabolcs, Csanád és Jász-Nagykún Szolnok vármegyékre esik.

— **Győzelmi biztos!** Ez indította a közismert Benkő bankházat, hogy úgy a saját mint dicső szövetségeseink zászlóit szép szines litografizott kivitelben elkésztesse és szétküldje. Ezen csinos zászlókat mindenki nagyon jól felhasználhatja; írjon tehát egy levelezőlapot a Benkő Bank részvény társaságnak, Budapest, Andrássy út 60. és azonnal megkapja ingyen és bérméntve.

— **Adományok.** A vasuti üdítő állomás javára újabbban Steinberger Ferencné és Bolteraczky Gyuláné 10—10 K-t, Szent Antal perselyéből a Vörös Kereszt egylet csáktornyai fiókja javára 2134 K-t, a járási jóléti bizottság pénztárának pedig 21 K-t adományoztak, melyért az elnökök köszönetüket nyilvánítják.

— **Állandó választmány.** A dec. hó 13-án megtartandó rendes törvényhatósági bizottsági közgyűlés tárgysorozatának megállapítása s Nagy László áll. vál. alelnök elhunytá folytán megüresedett alelnöki állás betöltése végett a vármegyei állandó választmány dec. 6-án d. e. fél 10 órakor gyűlést tart.

— **Állandó mozi.** A Rákóczi-utcai mozgó színházban a mai előadások műsora a következő: Svéd téli képek; Az ártatlan (dráma, 3 felv.); Nyáregri álom, Shakespeare »Szentivánéji álom« c. műve nyomán (vigj. 3 felv.); Hadi híradó (legújabb harctéri felvételek).

— **8 órai újság.** Ez a címe annak az új országos napilapnak, mely először november 30-án este fog megjelenni Budapesten. A háborús események iránt megnyilvánuló általános és intenzív közérdeklődés hívta életre a 8 órai újságot és bizonyára ez az érdeklődés fogja megszilárdítani is. Budapesten és az ország nagyobb városaiban már megjelentek a hirdető-oszlopok a 8 órai újság stílusos, művészi plakátjai, néhán nap mulva előttünk lesz maga az újság is eredeti formájával és a fejlett zsur-nalisztika minden kiegészével. Mnt a legkésőbbben megjelenő estilap, arra törekszik, hogy a legújabb híreket tárja az olvasó elé. Vezetelve: megbízhatóság és gyorsaság. A 8 órai újság az első lap, mely az új sajtótörvény értelmében 50 ezer korona politikai hírlap-biztosítékot helyezett letébe.

— **A háború.** A mult héten a Szandákot tisztították meg a központi hatalmak a szerbektől. Alig egy hét alatt Nova Varoš, Sjenica, Roska, Novibazár, Mitrovica és Pristina eleste hirdeti a német, magyar, osztrák és bolgár csapatok hősiességét és óriási sikereit. Ezen harcok közben nemcsak körülbelül 40000 szerbet fogtak el, de mérhetetlen mennyiségű hadiszert, munició, 50 mozsár, 64 ágyú s 35 gépfegyver, négyemillió puskatöltény jutott a győztes központi katonaság birtokába. Szerbia végső órái éli. Mindössze Monasztir s Prizren van még birtokában, amelyek elfoglalása jóformán órák kérdése csak. A katonaság tiszték nélkül van, akik Montenegróba, Albániába menekültek. A szerb udvar és kormány állítólag az albán Ebasszanába menekült. Az antánt ugyan kísérleteket tesz, hogy Szaloniki felől a szerb hadsereg romjait emberanyaggal s ágyúkkal és municióval erősítsék, de haszlatlan minden erre irányuló törekvése: a diadalmasan előnyomuló német, magyar, osztrák és bolgár seregek sodrát feltartóztatni már nem fogja tudni. Minden attól függ, hogy Görögország minő álláspontot foglal el az utolsó órában. Ha a központi hatalmak mellé áll, az antánt hájójára lödözni fogja ugyan partjait, de a szárazra tett francia-angol hadsereg a szerbekkel egyetemben a megsemmisülésnek néz elébe. — A többi harctéren nem történtek különösebb események. Franciaországban álló harcok folynak az oroszországi harctéren ugy Rigá és Dünnaburg előtt, valamint Volhyniában csend van. Utóbbi helyen mintha az oroszok beásnák megukat, tehát szintén álló harcok után törekszenek a megsemmisítő vereségek után melyek során 42600 orosz katonát s 190 tisztet fogtunk el s 92 gépfegyvert zsákmányoltunk. Csak az olaszok okvetellenkednek. Erőszakolják az átlórészt az Isonzónál és a doberdói fensíkon kölcsönkért csapatokkal, melyeket a tiroli, ka-

rintiai frontoktól elvonnak, hogy a tél beállta előtt némi sikert elérjenek. Pedig a 6-hónapos háboruban a lélmillióra rugó veszteségen fölül csak egy sikerről számolhatnak be: Görz bombázásáról. Ezt a várost összelődözték, mert el nem foglalták, a vereségeket pedig, melyeket Monte Sabatinnon, Podgoránál, Zagoránál, San Martinónál s a Col di Lanónál a mieinkől elszenvedtek, zsebre vágják. — Érdekes mozzanata a világháborúnak Egyiptom megtámadása. Hogy ezt a központi hatalmak megvalósíthassák, a Belgrád—Konstantinápoly vasutvonal helyreállításán megszakítás nélkül dolgoznak, hogy ennek végányain a török hadsereget ágyúkkal, municióval elláthassák s általa Egyiptomban a Perzsa öbölben az angol uralomra érzékeny csapatát mérjenek A szuezi csatorna mentén már megkezdődtek a járőrök csatározásai, mint komoly harcok komoly bejelentői. Törökország komolyan dolgozott a háború alatt és 2 millió kftűnő katonát képezett ki annak a hadjáratnak a céljaira, a mely a keleten is el fogja dönteni a világháború sorsát — a mi javunkra!

— **Maximálják a sertészsír és a zsír árát.** A sertészsír és sertészsír árának országos maximumára bir szerint befejezett lény. Az erre vonatkozó kormányrendelet a napokban már meg is jelenik a hivatalos lapban. A sertészsír ára 5 K 20 fillér, karcsonyára 5 K és januárban 4 K 80 fillér lesz, a zsír ára pedig 6 K 80 fillérről a 6 K 50 filléres és a 6 K 20 filléres fokozatokon keresztül végül 6 K ra száll le. Ezzel a rendelkezéssel egyidejűleg ugyanily maximumú rendeletet ad ki az osztrák kormány is.

— **Távirati rendelet.** Valamennyi katonai parancsnokságok, úgy szintén a pót-ütegparancsnokságok távirati utasítást kaptak, hogy a jövő évi termés biztosítása érdekében a földművelő közönségnek lovakat egész 1915. december 10-ig használatra kiadjanak. A kölcsönkapott lovak élelmezéséről a gazdáknak maguknak kell gondoskodni. A ló kiadás azonban csak olyan körzetre adható ki, honnan a lovak szükség esetén 48 óra alatt bevonhatók.

I R O D A L O M.

— **Édesanyám a taborban** címmel Lukács Lajos, lapunk jótollú munkatársa, karcsonyára háborús történeteket tartalmazó könyvet bocsájt a könyvpiacon gyönyörű kivitelben, amely bizonyára szenzációt fog kelteni. Magyar fiúk világraszóló vitézségét, a magyar faj csodálatos géniuszát magasztalja a szerző ragyogó, szakavatott verseivel, oly híven, hogy valóságilag halljuk a shrapnelleket, gránátok detonációját és látjuk a bator, kemény magyar legények vissza nem verhető rettenetes ércfaléknét előrehaladó rohamát... A történeteknek valódi értékét az ad, hogy megtörténtek és a szerző résztvett a borzasztó harcokban és vére hullásával, súlyos sebet szenvedett küzdött Hazájáért. A könyv ára 2 kor. 50 fillér és a befolyt jövedelem egy részét a csáktornyai Vöröskereszt javára fordítja a szerző. Száz, egyenként számozott amatőr példány készül, mindegyik a szerző dedikációjával, sajátkezü aláírásával és a megrendelő nevével lesz ellátva s aki igényt tart erre a szép karcsonyi ajándékra, rendelje meg december 1-ig bezárólag a szerzőnél. (Budapest, IX. Soroksári-út 38—40. I. emelet 4. Közúti palota.)

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržaja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučijivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedenkrat i to: svaku nedelju.

Prodajna ošna je:

Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i tu računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Saradniki:
PATAKI VIKTOR i SRÁY FERENCZ.

Izdatelj i vlasnik
STRAUSZ SANDOR.

Bombardiranje Görza.

Slavna bitka u Galiciji. - U zarobljeni Stari-Srbiji. - Novibazar, Pristina, Mitrovica varaši propali su. - Rusi iz japanskih štukov strélaju. Na talijanskim bojnom polju. - Kervava srčba za Macedoniju. - Srbi su spraznili Monasztira. - 34 centimeterni talijanski štuki. - Antant čete u pogibelji. - Božji prst.

Kak stojimo na bojnom polju?

(M. J.) Grčka je izrekla, da bude suprot stala srbom, ako bi oni u njihov orsag došli svojim oboruženimi četami. To je zbog toga morala izreći, ar jedan del srbskih šeregov je preslijen u Grčku pobeći ar jih naši i bulgari pretiskavaju tak, da moraju iz svojega orsaga pobeći, ili oružje doli deti.

Velike vudarce su srbi u prošlim tjednu opet dobili od naših, nemških i bulgarskih četah. Pri Pristini su naši 19-ga o. m. polovili 2800 pških vojnika i čelu kompaniju konjenikov. Kre Črnogorske medje su naši u prošlim tjednu svaki den do 5000 srbov polovili. Ako bude to dalje tak islo, ne bude srb na skoro niti jednoga vojnika imel. Iz nova se srbi rado predaju. Iz toga je viditi, da su vre i oni sami previdli, da jim je zadnja vura došla.

Kövessa generala vojska je 20-ga o. m. pri Ibaru 2000, Galvic generala vojska pak 4400 srbov polovila. Prevzeli smo 21-ga o. m. Senicu, Novi Varaš i Rašku. Novembra 21-ga su naši vojnici do Prepolje došli. Pri Novimbazaru smo osvojili 50 možarov, 8 velikih štukov i 4 million patronov. U labskoj dolini dobili su naši u ruke 3000 srbov i 6 štukov.

Bulgari takaj napreduju svaki den, tak da budu srbi morali u Albaniju pobeći, gdje jih albanezeri čekaju, koji su takaj protti njim.

Na one srbe, koji budu preć črnogorske granice stupili, nikaj dobroga ne čeka, ar niti črnogorci nemaju kaj za jesti. Črnagora je sama planina, gde se samo koze moreju pasti, koji niti črnogorcom nemreju dosta mléka i mesa dati, kak bi mogli još i srbske šerege hraniti?!

U prošlih dvéh tjednov je čeli zgubiček srbov 63.200 polovljenih vojnikov i 439 štukov. Onih broj, koji su vumrli, pležerani, ili pobešli, moremo na 50 jezer računati. Tak moremo reći, da je srbom kraj. To su si i zaslužili.

Englezi su svojega ministra Kitsenera poslali u Grčku, da pomore srbom pri

grčkim kralju. Da jim grki nećeju na pomoć iti, vidi se iz toga, da grčki ministri nesu hoteli ili na obed, kojega je u Grčkoj stanjući englezki nadkonzul na čast ministra Kitsenera vuredil.

U Grčkoj je do 100 jezer francuzov i englezov, koji su na pomoć došli srbom. Jednu stran ovih šeregov, koji su u Srbiju dospeli, je bulgar vre vuništil. To čeka i na one, koji budu iz Grčke dalje u Srbiju došli, ar bulgarci znaju, zakaj se boriju.

Ov vitezki narod je ne daleko od Pristina 22 ga o. m. 9500 srbov polovil i 50 štukov i 22 mašin-puškah od njih odzel. Srbi vre neimaju više, kak 100 jezer vojnikov. I ov broj bude svaki den menjši, ar od gda vidiju, da jim od rusov obećana velika vojska ne dojde na pomoć, vpesali su i izgubili volju. Regimenti si svoje oficire postrelaju, odhitiju puške, pak idu dimo.

Talijani su vre četritput počeli navaljivanje protti našimi šanci pri Doberdau i pri Görzu. S strahovitom strélanjem se počimlje njihovc navaljivanje. Iz štukov vno go jezer kugljah pošiljaju na naše kamenate jarke i šance, a onda s »avanti« krikom bežiju s bajoneti nad naše dekunge. Ali to nikaj ne hasni! Nasi jih blizo sebe pustiju, onda pak iz rukah bombe hitaju med nje, pak s puškami strélaju na njih. Ako pak nekoji do dekunge dojdou, one naši s banganetom dočekaju. Na stotine taljanov ostane mrtvih pred našimi jarkami. Tak i ovo četro navaljivanje, kak i prveše su bez ikakvoga uspeha bile, ar opet niti korak nisu talijani napređ mogli dojt. Kak nešparaju taljani svoje ljudi, to se vidi iz toga, da su vre do vezda, tak pol let dugo pol milijunov vojnikov izgubili.

U Francuzkoj i Ruskoj nema nikaj novoga. Naši i nemski šeregi sigurno držiju u rukah od francuzov i rusov odzete zemlje, koje jim niti nebudu nazad dali.

Vezda se skup računaju one svote, koje je narod za taborske stroške na posudbu orsagu skup dal. Glasi se čuju, da bude ov tretji aldov vno go vekši, kak je prvi i drugi bil i da bude se do dvé mili-

arde, tojest na dvéjezer milijunov se naralo. Iz toga se videti more, kakvo je veliko oduševljenje u našem orsagu za tabor. Gde je takvo oduševljenje, onoga orsaga narodi su hvalje vrédni i onoga orsaga vojnik moraju tabora dobiti. Tak je pri nas i zbog toga moremo i na dalje s zaufanostjom biti prama vladi i prama našoj vojski, koja nam tak veliku diku priskrbiju, a izvun toga našu familiju, naše hiže i imetek naš obraniju od haračenja naših neprijateljeh. Bog je s nami i bude i na dalje s nami, ar je i pravica s nami!

Meseca novembra 30 ga je Njegovo Veličanstvo kralj orsačko spravišće dal skuppozvat u Budapešt, u kojem budu orsački ablegati izvun taborskih poslov i iz drugih poslov se dogovorili, Spravišće bude se do božične svetke držalo, onda bude jeden tjeden počinek, a po novom letu se opet sastaneju ablegati i do srdine januara budu spravišće imeli.

Velika slavna bitka u Ishodni Galiciji.

Ruska tretja velika ofenziva protti Galiciji spotrta je. S med treju ofenzivih skojemi su rusi opet u Galiciju steli vdrti, ova je naj jakša bila i naj duže je trajala. Od Polesie zvane močvare, do Bessarabije na ovi strahovitni dugi liniji naj grozneše bitke okolo Styr vode su bile.

Istina, da na Stripa, Ikva i Kormin okolici takodjer su kervave bitke bile, ovdí su takodjer vno go municije potrošili i sve likami šeregi su vdrali na naše i nemške pozicije, ali ove sturme naj duže ako su dva, tri dane trajale i zatem je nazat mir nastal přem, ako od naše strani su takodjer u ruske šance vdrli.

Čisto drugi je bil položaj med Carlorijski i Rafalovka liniji. Oktobra šestoga zaključila se naša ofenziva, zatem je malo mir nastal, za par danov nova bitka se je započela pri dolnji strani Styr vode i od pollam podjednoma traja. Rusi od Dubno na sever i kre Putilovka vode vdilen su počeli napreduvati, takodjer u ovim vre-

menu od Kovel-Sarny željeznice na obedva kraje po jedni šumi i močvari su naprè vdiral. Vu ovim vremenu se je počela nova ofenziva proti Srbiji i rusi su tak mislili, da došla je vura vu koji opet budo mogućni Galiciju svojemi tordami obstrli.

Mislili su da mi i nemci vnožina sol-dacije smo zvozili iz Volhyne i da sad tam jako slabe pozicije imamo, nadalje pak su svrhom toga počeli vdirati proti našim pozicijam, da nebi mogućni bili još več solda-cije proti srbom poslati. S velikom moćjom su započeli bitku. Kuliko municije su samo mogli skup spraviti, to sve su sim na vo-zili. Od svakoga oružja, kaj je samo moći smisliti sve rezerve su skup nabrali i na ove pozicije postavili, nove formacije su napravili, koje su od Rovno proti Kievu vodeće željeznice nastavili. Jeden vlak za drugim je dopelal ljudi i municiju.

Ofenziva strahovitnim kanonskim og-njom se započela. Kad su naši jarki šrom bili reztrèlani, rusi su na šturmu išli. Vno-žina rusa je došlo proti našim, najmre pak proti jednomu mostu na Styr vodi. To jim je cilj bil, da iz boka se navaliju na naše i stèm predereju liniju. Nekoje čete došle su prek Styr vode, ali naši su je nazat pretirali. Pri Styr vodi od sevra su nemci, od juga pak magjari i austriancani su stali.

Ruse su nazat prek vode stisnuli i po-cistili su od Cartorijska na zapad ležeču šumu. Rusi nšu steli pustiti. Med vreme-nom pripravili su se na obćinitu šturmu. Dšno krilo je počelo šturmati naše pozicije. Iz Rovno opet vnoğ municije je došlo i one regimente, koje su naši nemci 6-ga i 7-ga podeset nili, opet su je spunili. Rusi nš samo da su jake pozicije našli, neg i to, su nš čekali, da naši naproti dojdeju. Proti Tisovi i Galuzia obćinam nemci su šturnali, pretirali su iz gorećih obćinah ruse, koji su nazat prek Styr vode od-bežali.

Strahovitnoga zğubička su rusi imeli. Čeli bregi su nastali iz mrtvih. To sve je nš prestrašilo ruse, opet su na šturmu išli stèm nakanenjom, da nazadnje itak prek Styr vode vdereju i na ovim kraju se zas-taviju. Med Rafalovkoni i Cartorijskom pod-jednoma su šturnali Brusilov generala še-regi.

Pri Caplin, Zaboletje i Varazna obćinaj nazat su se morali obrnuti. Nekoji dan je sad mirneše vrème bilo, ali strèlanje niti jedno minuto nje prestalo. Najmre pak pri Rafalovki je strahovitno strèlanje bilo, gde su rusi prek vode steli dojt. Jedno četu koja je prek došla, naši kojneniki su ju vuništili.

Rusi još niti vezda su nš steli odpus-titi. Nove šerege su skup nabrali i oktobra 7-ga pri Rafalovki opet tuliko rusa je došlo, kak još morebiti niti jedenput vu ovim boju. Pri Klukovice, Novosielici i Rafalovki tuliko rusa je došlo, da naši s nikakvim vitežtvom nš su je mogli zastaviti i morali su mosta rusom odпусти. Dakle rusi su prek vode došli. Drugi dan navalili su se na Kornini front. Pri Kornini frontu i po-toku rusi nš su mogli naše nazat stisnuti. Na štotine su cureli doli i nazadnje divjo su morali pobećti. Devetnajstoga opet su rusi počeli šturmati, ov dan naši triput su je nazat zbili.

Od Kulikovice na jug takodjer je ne-koja ruska divizija prek vode stela dojt,

ali naši su je pretirali. Jedno rusko diviziju tak su prerèdili, da je nazat prek Styr vode morala oditi. Poleg Cartorijska neprijatelj nje stel naše pozicije ostaviti, kam se je predi jeden dan zakopal. Svaki dan su ve-kuš pomoć dobili, našu liniju su malo nazat stisnuli, ali barem je jako kritični bil po-ložaj, itak se je sve dobro nazat preobrnuo.

Vu oni minuti, kad su rusi do kraja steli predrti liniju, genula su se naša krila i rusi med tri ognje su došli. Rusi su mislili, da su več čelo bitku zadobili, onda su ju stopram jako kervavo zğubili. Rusi su nazat Styr vode morali pobećti.

Još jedenput su skup pobrali šerege i još jedenput su probali prek Styr vode dojt. Sad su več odnemogli. Počeli su se nazat vlećti. Od koraka, do koraka su je naši uzat rivali. Najpredi iz Kuklive su je vun zbili, potlam pak su pri Komarovi biti bili. Prvo liniju su hitro spraznili. Rudku sker-vavom šturmum su naši nazat zadobili, potlam pak su je od Miedvice na sever stoječiv bregov vun zbili. Jedno obćinu za drugim su rusi zğubili i nazadnje bez sva-koga reda pobešli su.

Neprijatelj na Cartorijsko-Rafalovka li-niji jeden mesec trajuci bitki strahovitnoga zğubička je imel. Vnoğ municije su post-rèlali i na hiljada mrtvih je na sve strani ležalo. S vun toga trideset jezer rusov su polovili i prek šestdeset mašinpuskih za-robili.

Rusi svojim navaljivanjom srbom su steli na pomoć biti. Srbiji je ravno to ni-kaj nš hasnilo, neg stèm bolje je naškodu bilo rusom. Srbija je propala, rusi pak su nš mogućni bili našu liniju predrti i tak opet vu Galiciju vdrti, kak su to lani na jesen mogli napraviti.

Vu zadobljeni Stari-Srbiji.

Minuci tijeden skratkom prijavom: naz-nanje nam je dal Höfer general, da savezni šeregi zavzeli su čelo Staro-Srbiju, koja je pred balkanskim boju bila, ostajući srbski šeregi pak se stiskaju vu onim falatu Nove-Srbije, koj je još ostal i žuriju se vu Mon-tenegro i Albanii, ako njim samo moguće bude vujt. Zavzeli su več savezniki Nova varaša, Novibazara i dani su več preračunani Mitrovici i Pristini. Postigla je sudbina Srbii i stèm skupa čeloga antanta na Bal-kanu, barem je s velikom moćjom se nam grozil, da Srbii obranil bude. To sve skupa pak je drugo nikaj nš, kak jedna komedija skojom je antant na brstil srbe, naj se do zadnjega cloveka braniju Srbi su svoje zver-šili, ali antant je nš zvršil onu, kaj je tak lèpo Srbiji obećal.

Sad je več sve zabadav, Stara-Srbia je poginula, srbski šereg na jednim malim fa-lacku se stiska, zdvojeno išče puta, ali ne more ga najti prek albanskih i monteneg-rovskih bregov, prek kojih nikakvi puti ne vodiju. Srbske čete k tomu gladujeju, mu-nicije nšmaju, opravu su zèrdle i jako teško bude, da iz ocelnatih ruk koje je sad deržiju, vun vuđeju. Vu šest tijednov tra-jući borbi i vu vnoğih zğubljenih bitkah srbskoga šerega pol je doli opalo ili pak su je polovili. Druga polovica pak okolo Kosovogopolja se skuplja i trsi se, da iz nevarnoga položaja put najde proti morju, gde je opet antant s jednim obećanjem č-

ka tojest, da je na ladje nameće i odvoziej na drugo bojno polje.

Višeput smo od toga pisali, da brčas iz ove antantske misli nikaj nebude, nš samo zato i svrhom toga, da to jako teško budo mogli napraviti, neg svrhom toga, da srbsko oduševljenje i čela srbska čut nedo-pusti srbom, da ostaviju svoju domovinu i da nekam vu tudje idu vojovat.

Potlam, kak su srbi sami Pribičevica zaktali, bulgarske novine tak pišeu, da srbski šereg, koj je vnoğ pretrpel, neče več vojovati, svi za mir zdhavleju i vnoği doli hiti sebe soldacku opravu, vu cevilsku se obleče, oružje potere ili zakopa i skr-ivećki se žuri dimo vu svoje rodjeno mesto. To su pak tak spazili, da vu Stari-Srbiji vu onih obćinah, koje su čisto prazne ostale, dan, na dan više mužkarcev je videti, koji su iz bojnoga polja vušli i nečeju več dal-je vojovati, jerbo previdli su, da to sve je zabadav.

Srbsko bojno polje vu denešnjim po-ložaju i saveznikom je na veliko nepriliku. Šeregi vu silni progonjbi opesali su, vnoğ su terpeli vu svagdašnjih bitkah, puti su takvi, da nje moći ponjih hoditi, kola i svakojačka druga sloga oemore naprè dojt. Najmre pak samo svelikom teškoćom mo-reju štuke dalje spravlati i njim dosta mu-nicije voziti i samo naše soldacko zapoved-ništvo je moguće sve neprilike preobladati, takodjer i naših vojnikov oduševljenje.

Odlučne bitke su minule, na ovim ili onim frontu sad počinek dojde, kaj su si izbilja zasluzili oni, koji su šest-sedem tje-dnov nigdar nš pod krovom bili. Istina, da svakoga još nebude to dopalo, ali barem nekoji vu takvi položaj dojdeju, da se spo-činuti budo mogli, da po drugim vremenu jedenput pod krov dojdeju.

Sa Novibazarom za ključile su se tam bitke i čeli Sandžak nam je opet vu rukah, jerbo srbsku vojsku su več vun stirali. Sad samo još na Kosovimpolju su oštre bitke, tam srbi još probaju se braniti. Pristina i Monastir za nekoji dan propadne. Vnoğ arbov su polovili, do vezda više, kak osem-deset jezer. Na Kosovimpolju se bude brčas balkanski boj zaključil.

Montenegrovci takodjer prepoznaju, da iz Sandžaka su morali pobećti i nazat se poteci vu bolše pozicije. Strahoviti vihri i snèg je na veliko škodu beguncom.

Englezke i francuske čete pri Doirani grabi stojiju, kojim je vodja Serrail general. Srbe Vassica ezredeš, englezke čete pak Mahon general vodi. Glavna neprijateljska moć od Krivolák proti Valandovi je kon-cetrirana i sve skupa to ji je delo, da na jedno željeznicu pazi.

Ovaj front pak je jako zločesti za fran-cuze i engleze, jerbo sve dobre pozicije su nam vu rukah i jako nam je lehko doli dojt vu Vardar dolinu i pretrèti puta od-za. Neprijatelj minuci tijeden dvaput je probal prek Karasu vode dojt i Gradske zavjeti, ali obedvaput kervavu su je nazat zbili i vnoğ njih polovili. Pred našemi po-zicijami više stotin neprijateljskih mrtvih leži. Antant šeregi dobro su opravleni, ali zarobljeniki tužiju se, da vnoğ glada su morali preterpeti, jerbo njihov trèn nikaj nevala i nigdar nemore za vremena njim stroška i municiju dopelati. Negda čete kompanije su bez municije bile i čele bat-rije su tiho bile.

Sve pošiljke, kaj se tiče zadržanja novinah, se imaju poslati na ime urednika u Csáktornya

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora
kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i poučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Predplatna ošna je:
Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert leta 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fill.

Obznane se poleg pogodbe i računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Surađnici:
PATAKI VIKTOR i SRÁY FERENCZ.

Izdatelj i vlasnik
STRAUSZ SANDOR.

Bombardiranje Görza.

Slavna bitka vu Galiciji. - Vu zarobljeni Stari-Srbiji. - Novibazar, Pristina, Mitrovica varaši propali su. - Rusi iz japanskih štukov strčelaju. Na talijanskim bojnom polju. - Kervava srčba za Macedoniju. - Srbi su spraznili Monasztira. - 34 centimeterni talijanski štuki. - Antant čete vu pogibelji. - Božji prst.

Kak stojimo na bojnom polju?

(M. J.) Grčka je izrekla, da bude suprot stala srbom, ako bi oni vu njihov orsag došli svojimi oboruženimi četami. To je zbog toga morala izreći, ar jeden děl srbskih šeregov je presiljen vu Grčku pobeći ar jih naši i bulgari pretiskavaju tak, da moraju iz svojega orsaga pobeći, ili oružje doli deti.

Velike vudarce su srbi vu prošlim tjednu opet dobili od naših, nemških i bulgarskih četah. Pri Pristini su naši 19-ga o. m. polovili 2800 pških vojnikov i čelu kompaniju konjenikov. Kre Črnogorske medje su naši vu prošlim tjednu svaki den do 5000 srbov polovili. Ako bude to dalje tak islo, nebude srb na skoro niti jednoga vojnika imel. Iz nova se srbi rado predaju. Iz toga je viditi, da su vre i oni sami previdli, da jim je zadnja vura došla.

Kövessa generala vojska je 20-ga o. m. pri Ibaru 2000, Galvic generala vjska pak 4400 srbov polovila. Prevzeli smo 21-ga o. m. Senicu, Novi Varaš i Rasku. Novembra 21-ga su naši vojniki do Prepolje došli. Pri Novimbazaru smo osvojili 50 možarov, 8 velikih štukov i 4 million patro-nov. Vu labskoj dolini dobili su naši vu ruke 3000 srbov i 6 štukov.

Bulgari takaj napreduju svaki den, tak da budu srbi morali vu Albaniju pobeći, gdje jih albanezeri čekaju, koji su takaj proti njim.

Na one srbe, koji budu prek črnogorske granice stupili, nikaj dobroga ne čeka, ar niti črnogorci nemaju kaj jesti. Črnagora je sama planina, gde se samo kože moreju pasti, koji niti črnogorcom nemerju dosta mléka i mesa dati, kak bi mogli još i srbske šerege hraniti?!

Vu prošlih dvéh tjednov je čeli zgubiček srbov 63.200 polovljenih vojnikov i 439 štukov. Onih broj, koji su vumrli, pležerani, ili pobešli, moremo na 50 jezer računati. Tak moremo reći, da je srbom kraj. To su si i zaslužili.

Englezi su svojega ministra Kitsenera poslali vu Grčku, da pomore srbom pri

grčkim kralju. Da jim grki nečeju na pomoć iti, vidi se iz toga, da grčki ministri nesu hoteli iti na obed, kojega je vu Grčkoj stanujući englezki nadkonzul na čast ministra Kitsenera vuredil.

Vu Grčkoj je do 100 jezer francuzov i englezov, koji su na pomoć došli srbom. Jednu stran ovih šeregov, koji su vu Srbiju dospeli, je bulgar vre vuništil. To čeka i na one, koji budu iz Grčke dalje vu Srbiju došli, ar bulgarci znaju, zakaj se boriju.

Ov vitezki narod je ne daleko od Pristina 22 ga o. m. 9500 srbov polovil i 50 štukov i 22 masin-puskah od njih odzel. Srbi vre neimaju više, kak 100 jezer vojnikov. I ov broj bude svaki den menjši, ar od gda vidiju, da jim od rusov obečana velika vojska ne dojde na pomoć, vpesali su i izgubili volju. Regimenti si svoje oficire postrelaju, odhitiju puške, pak idu dimo.

Talijani su vre četritput počeli navaljivanje proti našimi šanci pri Doberdau i pri Görču. S strahovitom strčanjem se počimlje njihov navaljivanje. Iz štukov vno go jezer kugljah pošiljaju na naše kamenate jarke i šance, a onda s »avanti« krikom bežiju s bajoneti nad naše dekunge. Ali to nikaj ne hasni! Naši jih blizo sebe pustiju, onda pak iz rukah bombe hitaju med nje, pak s puškami strčelaju na njih. Ako pak nekoji do dekunge dojdou, one naši s banganelom dočekaju. Na stotine taljanov ostane mrtvih pred našimi jarkami. Tak i ovo čeltro navaljivanje, kak i prveše su bez ikakvoga uspeha bile, ar opet niti korak nisu talijani naprej mogli dojt. Kak nešparaju taljani svoje ljudi, to se vidi iz toga, da su vre do vezda, tak pol let dugo pol milijunov vojnikov izgubili.

Vu Francuzkoj i Ruskoj nema nikaj novoga. Naši i nemški šeregi sigurno držiju vu rukah od francuzov i rusov oduzete zemlje, koje jim niti nebudu nazad dali.

Vezda se skup računaju one svote, koje je narod za taborske stroške na posudbu orsagu skup dal. Glasi se čuju, da bude ov tretji aldov vno go vekši, kak je prvi i drugi bil i da bude se do dvé mili-

arde, tojest na dvéjezer milijunov se nabalalo. Iz toga se videti more, kakvo je veliko oduševljenje vu našem orsagu za tabor. Gde je takvo oduševljenje, onoga orsaga narodi su hvalje vrédni i onoga orsaga vojniki moraju tabora dobiti. Tak je pri nas i zbog toga moremo i na dalje s zaufanostjom biti prama vladi i prama našoj vojski, koja nam tak veliku diku priskrbiju, a izvun toga našu familiju, naše hize i imetek naš obraniju od haraćenja naših neprijateljah. Bog je s nami i bude i na dalje s nami, ar je i pravica s nami!

Meseca novembra 30 ga je Njegovov Veličanstvo kralj orsačko spraviše dal skupovzati vu Budapešt, vu kojem budu orsački ablegati izvun taborskih poslov i iz drugih poslov se dogovorili, Spraviše bude se do božične svetke držalo, onda bude jeden tjeden počinec, a po novom letu se opet sastaneju ablegati i do srdine januara budu spraviše imeli.

Velika slavna bitka vu Ishodni Galiciji.

Ruska tretja velika ofenziva proti Galiciji spotrta je. S med trezju ofenzivih skopjemi su rusi opet vu Galiciju šteli vdrti, ova je naj jakša bila i naj duže je trajala. Od Polesie zvane močvare, do Bessarabije na ovi strahovitni dugi liniji naj grozneše bitke okolo Styr vode su bile.

Istina, da na Stripa, Ikva i Kormin okolici takodjer su kervave bitke bile, ovidi su takodjer vno go municije potrošili i sve likami šeregi su vdiral na naše i nemške pozicije, ali ove sturme naj duže ako su dva, tri dane trajale i zatem je nazat mir nastal prem, ako od naše strani su takodjer vu ruske šance vdrti.

Čisto drugi je bil položaj med Cartorijsk i Rafalovka liniji. Oktobra šestoga zaključila se naša ofenziva, zatem je malo mir nastal, za par danov nova bitka se je započela pri dolnji strani Styr vode i od potlam podjednoma traja. Rusi od Dubno na sever i kre Putilovka vode vdilen su počeli napredovati, takodjer vu ovim vre-

meu od Kovel-Sarny željeznice na obedva kraje po jedni šumi i močvari su napredovali. Vu ovim vremenu se je počela nova ofenziva proti Srbiji i rusi su tak mislili, da došla je vura vu koji opet budo mogućni Galiciju svojemi cordami obstrti.

Mislili su da mi i nemci vnožina soldacije smo zvozili iz Volhynje i da sad tam jako slabe pozicije imamo, nadalje pak su svrlo toga počeli vdirati proti našim pozicijam, da nebi mogućni bili još već soldacije proti srbom poslati. S velikom moćom su započeli bitku. Kuliko municije su samo mogli skup spraviti, to sve su sim na vozili. Od svakoga oružja, kaj je samo moći smisliti sve rezerve su skup nabrali i na ove pozicije postavili, nove formacije su napravili, koje su od Rovno proti Kievu vodeće željeznice nastavili. Jeden vlak za drugim je dopelal ljudi i municiju.

Offenziva strahovitnim kanonskim ognjom se započela. Kad su naši jarki širom bili reztrčani, rusi su na šturmu išli. Vnožina rusa je došlo proti našim, najmre pak proti jednomu mostu na Styr vodi. To jim je cilj bil, da iz boka se navalaju na naše i stēm predereju liniju. Nekoje cete došle su prek Styr vode, ali naši su je nazat pretirali. Pri Styr vodi od sevrva su nemci, od juga pak magjari i austriancani su stali.

Ruse su nazat prek vode stisnuli i počistili su od Cartorijska na zapad ležeću šumu. Rusi nēsu steli pustiti. Med vremenom pripravili su se na obćinitu šturmu. Dēno krilo je počelo šturmati naše pozicije. Iz Rovno opet vnoگو municije je došlo i one regimente, koje su naši nemci 6-ga i 7-ga podeseť nili, opet su je spunili. Rusi nē samo da su jake pozicije našli, neg i to, su nē čekali, da naši naproti dojdeju. Proti Tisovi i Galuzia obćinam nemci su šturmal, pretirali su iz gorećih obćinam ruse, koji su nazat prek Styr vode odbežali.

Strahovitnoga zgubička su rusi imeli. Čeli bregi su nastali iz mrtvih. To sve je nē prestrašilo ruse, opet su na šturmu išli stēm nakanenjom, da nazadnje itak prek Styr vode vdereju i na ovim kraju se zastaviju. Med Rafalovkoni i Cartorijskom podjednoma su šturmal Brusilov generala šeregi.

Pri Caplin, Zaboletje i Varazna obćinaj nazat su se morali obrnuti. Nekoji dan je sad mirneše vrēme bilo, ali strēlanje niti jedno minuto nēje prestalo. Najmre pak pri Rafalovski je strahovitno strēlanje bilo, gde su rusi prek vode steli dojt. Jedno četu koja je prek došla, naši kojneniki su ju vunistiili.

Rusi još niti vezda su nē steli odpustiti. Nove šerege su skup nabrali i oktobra 7 ga pri Rafalovski opet tuliko rusa je došlo, kak još morebiti niti jedenput vu ovim boju. Pri Klukovice, Novosielci i Rafalovski tuliko rusa je došlo, da naši s nikakvim viteztvom nē su je mogli zastaviti i morali su mosta rusom odpustiti. Dakle rusi su prek vode došli. Drugi dan navalili su se na Kornini front. Pri Kornini frontu i potoku rusi nē su mogli naše nazat stisnuti. Na štotine su cureli doli i nazadnje divjo su morali pobećti. Devetnajstoga opet su rusi počeli šturmati, ov dan naši triput su je nazat zbili.

Od Kulikovice na jug takodjer je nekoja ruska divizija prek vode stela dojt,

ali naši su je pretirali. Jedno rusko diviziju tak su prerēdili, da je nazat prek Styr vode morala oditi. Poleg Cartorijska neprijatelj nēje stel naše pozicije ostaviti, kam se je predi jeden dan zakopal. Svaki dan su vekušu pomoć dobili, našu liniju su malo nazat stisnuli, ali barem je jako kritični bil položaj, itak se je sve dobro nazat preobrulo.

Vu oni minuti, kad su rusi do kraja steli predrti liniju, gentula su se naša krila i rusi med tri ognje su došli. Rusi su mislili, da su već čelo bitku zadobili, onda su ju stopram jako kervavo zgubili. Rusi su nazat Styr vode morali pobećti.

Još jedenput su skup pobrali šerege i još jedenput su pobrali prek Styr vode dojt. Sad su već odnemogli. Počeli su se nazat vlećti. Od koraka, do koraka su je naši nazat rivali. Najpredi iz Kuklive su je vun zbili, potlam pak su pri Komarovi biti bili. Prvo liniju su hitro spraznili. Rudku škeravom šturmu su naši nazat zadobili, potlam pak su je od Miedvice na sever stojećiv bregov vun zbili. Jedno obćinu za drugom su rusi zgubili i nazadnje bez svakoga reda pobešli su.

Neprijatelj na Cartorijsko-Rafalovka liniji jeden mesec trajuci bitki strahovitnoga zgubička je imel. Vnoگو municije su postrelali i na hiljadu mrtvih je na sve strani ležalo. S vun toga trideset jezer rusov su polovili i prek sesdeset masinpuskih zarobili.

Rusi svojim navaljivanjom srbom su steli na pomoć biti. Srbiji je ravno to nikaj nē hasnilo, neg stēm bolje je naškodu bilo rusom. Srbija je propala, rusi pak su nē mogućni bili našu liniju predrti i tak opet vu Galiciju vdrti, kak su to lani na jesen mogli napraviti.

Vu zadobljeni Stari-Srbiji.

Minuci tijeden skratkom prijavom: nazznanje nam je dal Höfer general, da savezni šeregi zavzeli su čelo Staro-Srbiju, koja je pred balkanskim boju bila, ostajuci srbski šeregi pak se stiskaju vu onim falatu Nove-Srbije, koj je još ostal i žuriju se vu Montenegro i Albanii, ako njim samo moguće bude vuji. Zavzeli su već savezniki Nova varaša, Novibazara i dani su već preraćunani Mitrovici i Pristini. Postigla je sudbina Srbii i stēm skupa čeloga antanta na Balkanu, barem je s velikom moćom se nam grozil, da Srbii obranal bude. To sve skupa pak je drugo nikaj nē, kak jedna komedija skojom je antant na brstil srbe, naj se do zadnjega clovaka braniju Srbi su svoje zversili, ali antant je nē zvršil onu, kaj je tak lepo Srbiji obećal.

Sad je već sve zabadv, Stara-Srbia je poginula, srbski šereg na jednim malim falacku se stiska, zdvojeno išće puta, ali ne more ga najti prek albanskih i montenegrovskih bregov, prek kojih nikakvi puti ne vodiju. Srbske čete k tomu gladejuju, municije nēmaju, opravu su rezdrle i jako teško bude, da iz ocelnatih ruk koje je sad deržiju, vun vuđeju. Vu šest tijednov trajuci borbi i vu vnoгих zgubljenih bitkah srbskoga šerega pol je doli opalo ili pak su je polovili. Druga polovica pak oko Kosovogopolja se skuplja i trsi se, da iz nevarnoga položaja put najde proti morju, gde je opet antant s jednim obećanjem č-

ka tojest, da je na ladje nameće i odvozi je na drugo bojno polje.

Višeput smo od toga pisali, da brćzas iz ove antantske miseli nikaj nebude, nē samo zato i svrlo toga, da to jako teško budo mogli napraviti, neg svrlo toga, da srbsko oduševljenje i čela srbska čut nedopusti srbom, da ostaviju svoju domovinu i da nekam vu tudje idu vojuvat.

Potlam, kak su srbi sami Pribičevića zaklali, bugarske novine tak piseju, da srbski šereg, koj je vnoگو pretrpel, neće već vojuvat, svi za mir zdihavleju i vnoگی doli hiti sebe soldacku opravu, vu cevilsku se obleće, oružje potere ili zakopa i skrivečki se žuri dimo vu svoje rodjeno mesto. To su pak tak spazili, da vu Stari-Srbiji vu onih obćinam, koje su čisto prazne ostale, dan, na dan više mužkarov je videti, koji su iz bojnoga polja vušli i nećeju već dalje vojovati, jerbo previdli su, da to sve je zabadv.

Srbsko bojno polje vu denešnjim položaju i saveznikom je na veliko nepriliku. Šeregi vu silni progobji opesali su, vnoگو su terpeli vu svagdašnjih bitkah, puti su takvi, da nēje moći ponjih hoditi, kola i svakojacka druga sloga oemore napred dojt. Najmre pak samo svelikom teškoćom moreju štuke dalje spravlati i njim dosta municije voziti i samo naše soldacko zapovedništvo je moguće sve neprilike preapredati, takodjer i naših vojnikov oduševljenje.

Odlučne bitke su minule, na ovim ili onim frontu sad počinek dojde, kaj su si izbilja zaslužili oni, koji su šest-sedem tijednov nigdar nē pod krovom bili. Istina, da svakoga još nebude to dopalo, ali barem nekoji vu takvi položaj dojdeju, da se spocinuti budo mogli, da po drugim vremenu jedenput pod krov dojdeju.

Sa Novibazarem za ključile su se tam bitke i čeli Sandžak nam je opet vu rukah, jerbo srbsku vojku su već vun stirali. Sad samo još na Kosovimpolju su oštre bitke, tam srbi još probaju se braniti. Pristina i Monastir za nekoji dan propadne. Vnoگو arbov su polovili, do vezda više, kak osem-deset jezer. Na Kosovimpolju se bude brćcas balkanski boj zaključil.

Montenegrovci takodjer prepoznaju, da iz Sandžaka su morali pobećti i nazat se potećti vu bolše pozicije. Strahovitni vihiri i snēg je na veliko škodu beguncom.

Englezke i francuzke čete pri Doirani grabi stojiju, kojim je vodja Serrail general. Srbe Vassica ezredeš, englezke čete pak Mahon general vodi. Glavna neprijateljska moć od Krivolák proti Valandovi je koncentrirana i sve skupa to ji je delo, da na jedno željeznicu pazi.

Ovaj front pak je jako zločesti za francuze i engleze, jerbo sve dobre pozicije su nam vu rukah i jako nam je lahko doli dojt vu Vardar dolinu i pretrćti puta odzav. Neprijatelj minuti tijeden dvaput je probal prek Karasu vode dojt i Gradsko zavjeti, ali obedvaput kervavu su je nazat zbili i vnoگو njih polovili. Pred našemi pozicijami više stotin neprijateljskih mrtvih leži. Antant šeregi dobro su opravleni, ali zarobljeniki tužiju se, da vnoگو glada su morali preterpeti, jerbo njihov trēn nikaj nevala i nigdar nemore za vremena njim stroška i municiju dopelati. Negda čele kompanije su bez municije bile i čele batrije su tiho bile.

Antant čete trsile su se, da skup dođu jerbo srbi, ovaj cilj ne su mogle postići, jerbo naše i savezne čete za vremena su zavzele Veleza i Skopje. Drugi cilj pak njim je to bil, da pomoć daju srbom. Ako bi to bili antantišti postigli, naši puno jakše čete bi morali biti na ovim frontu koncentrirati.

Naši glasovitni i viteški vojnici svigdi su prekrizili neprijateljske račune i poleg toga englezi i francuzi prisiljeni su na jednim mestu stati i gledati, kak se vuništi srbski šereg. Antant sad već drugo nemore napraviti, kak svoje čete opet nazat na ladje spraviti i odvoziti je nekam drugam, gde njim mortigj vekšega hasna bude zel, kak na Balkanu.

Antant se je vu Grčki orsag zaufal i njega je podjednoma štel ili podmititi ili pak prestrašiti. Grčki orsag trdo se je držal i niti to je ne štel antantu obećati, da mir da srbskomu šeregu, ako ga vu Grčki orsag stisneju. Grčki orsag odlučil je, ako se to pripetli, srbski šereg tam odmah mora doli deti oružje i dalje nesme vojovati, da stēm Grčka na dalje vu miru more ostati i nebude se to pripetilo, da naši za srbskim šeregom vu Grčku zemlju ideju i tam ga vuništiju.

Tak stoji sad položaj na Balkanu.

Bombardiranje Görza.

Pred nekojim tijeđnom na Isonzo frontu jeden talijanski unteroficir je opal vu sužanstvo i on je onda ovu povedal:

— Ako Görza do novembra 15-ga nebudemo zadobili, onda ga bombardirali budemo.

Zarobljeni pod oficir istinu je govoril, talijani do novembra 15 ga ne su mogli Görza zadobiti i sad od velike serditosti bombardiraju ga. Jeden gōrčki stanovnik, koj je pred bombardiranjem ostavil varaša, tojest bombardiranje ga pretiralo iz varaša, ovak je stvar prepovedal: Nigdar je ne takvo preklensko strēlanje bilo pri Görzu, kak zadnje dane. Od tri krajov su letali zmeški granellini na varaš. Od kraja bilo moguće dalje brojiti. Samo jedno, jedino vuru četiri sto granetlinov je opalo vu varaš. Svi smo tak čutili, kak dabi potres bil. Zemlja se trsila. Obloki na hižaj podjednoma su drengetali. Čela okolica vu velikim plamnu je bila. Podgora, San Michele, Monte Sabatino čele dane vu velikim dimo su bili.

Ali ne su samo iz štukov strēlali na varaš, neg ponoći i pešički su šturmalil od St. Floriana. Po cik cak serpentin putu doli su došli talijani, da Oslavija selo zavzemeju. Na putu med goricami jeden čopor hiž stoji. Odovud su došli talijani lēpo pazlivo i stihati tijam do naših drotov. Do sim su došli vu velikim vihu i vu veliki kmici. Jedenput se je za blisnulo i mi smu je spazili. Odmah su naše mašin-puske nezmerno kugljih spuščale na talijane, odzaja stojeću rezervu pak su naši granellini pomeli. Na novoma i na novoma su išli talijani na sturmu i na zadnje Oslavija občine skradnje hiže su njim vu ruke došle. Naši kanoni su odmah granetline strēlali na hiže, pešički pak su odmah na sturmu išli. Smrt-na borba se je započela. Talijani svako hižu zoseb su branili. Iz oblokov, pivnic iz najžih su strēlali na naše. Dugo su ne šteli odvinuti, naši pak još menje. Koj je izmed

talijanov ne vumrl ili pležeran bil, on je živ došel našim vu ruke. Ravno ovu noć i od Görza na sever je kervava bitka bila, pri Plava i Zagori. Od Görza na jug na San Micheln jeden talijanski regiment sve oficire je zgubil.

Görz varaša glavar Faidulti Alajoš ovak je prepovedal bombardiranje Görz varaša:

— Oktobra 25 ga sam sem se osvedočil, kakov kvar su talijanski štuki napravili vu varašu. Onda je već više danov trajalo bombardiranje i stanovniki veliki kvar su imali. Po priliki stanovnikov polovica, petnajst jezer, je ostalo vu varašu, sami siromaki, rukotvorci, delavci, menjši štacunari, koji su niti familije ne mogli poslati iz varaša. Bombardiranje svaki dan točno ob osmi vuri se je počelo i trajalo je s menjšim postanjkom popoldan do četirte, pete vure.

Stanovniki od kraja straho su bili i drvtali su, potlam pak, kak vu mirnim vremenu su išli na svoj posel. Biškupečku cirkvu su porušili granati. Guglio glasovitnoga malara lēpe i vno go vrēdne kipe i slike su kuglje vuništile. Vu Castagnevizi kloster se porušil, ovdil od staroga vremena pokapaju Chambord grofa familiju, ovdil pak su Leonardu Rigo malara kipi se vuništili.

Vu okolici sve cirkve su strēlali talijani. Jedno školu, vu koji je sad špital i na koji je čerleni križ tri granetlini su trofil. Oršolja reda klostra su granati vu drum spodrli. Orsacku ludnicu vu koji je sad petsto nesrećnih i dvē sto drožine, takodjer su više granati trofil.

Jeden granat vu jedno veliku sobu je opal, vu koji su nesrećni nori spali. S med betežnikov više su vumrli, više pak njih ga pležerani. Špitalska apočeka takodjer se vuništila. Vu gospodarski školi talijanske kuglje domaču živinu su spoklale. Orsackoga špitala, vu kojem je tristo betežnikov, varaškoga špitala vu kojem je još više betežnikov vno go granatov je trofilo. Doktor i opatice ne su štele ostaviti špitale.

Blizu Görza je Monte Santo kloster kojega su talijani tri dhi strēlali. Starinskoga i vno go vrēdnoga klostra do fundamenta su porušil. Görz varaš vno go je trpel od bombardiranja i skorom neha hiže, koja bi čisto čela ostala. Na smēs su goreče bombe lētale i čele vulice su zgorele.

Talijani puno više štukov imaju na frontu, kak mi. Znamo, da vu zadnji Isonzo bitki jezeropetsto štukov su imali talijani. Petdesetšest vur podjednoma su strēlali i preč pol milijon kugljih su poslali na naš front onda su na sturmu išli.

Da naši oficiri puno bolje nebi bili zaškolani i da se nebi bolje razmili štuki, kak talijani, mi već zdavnja nebi mogli naše pozicije držati. Novi oficiri ravno tak, kak i rezervisti samo pri konji su se ne tak razmili, kak stari, ali denes već i to tak razmiju, kak dabi od mlada pri konji bili.

Na Isonzo frontu čisto na zimu se je preobrnilo vrēme, svrhu toga talijani s čelom močjom vdiraju na naše pozicije, da barem nekaž zadobiju, jerbo kad jedenput snēg zapuha sve doline i klanje, do protuletja nikud nikam nebudo mogli. Dvanajst danov podjednoma traja kervava bitka proti gōrčkomu mostu, gde je već čuda jezer talijanskih vojnikov opalo doli. Talijani već

su tuliko ljudstva zgubili, da niti iz rezerve nemoreju regimente spuniti.

Talijani iz smehkih štukov podjednoma i neprestaloo strēlaju na Karst, na Doberdo brēg i na gōrčki most, preč mosta pak iz najvećkih štukov varaša. Na Plava i Tolmein liniji je Trugoni general, na doberdo liniji pak ostai herceg vodja. Ovi dva šeregi vojujeju proti našim vitežkim šeregom. Talijanski šereg iz devet vojnih sborov stoji, k ovim spada još dvajstičetiri divizijih pešičkih i dvē divizije alpeških četah. Talijani na Isonzo liniji preč tristo-dvajstijezer vojnikov imaju. Kanoneri pak jezerotristo svakojačkih i stoosemdeset zmečkih štukov imaju pak itak uiti koračaj nemoreju naprē doći. Görz, na kojega tak zbu boli talijane, još je naš i tak hitro nebude talijanski.

KAJ JE NOVOGA ?

Ti nesrećni ruski narod...

*Ti nesrećni ruski narod,
Ti si svemu tomu zrok,
Da sam stavil domovinu,
I otišel v tuđinu.*

*Ostavil sam si majčicu
I svu milu braćicu,
Grlicu meni povoljnu,
V srce mi zasadjenu.*

*Koje nemrem pozabiti
Vu štirinajst meseci,
Vu štirinajst meseci,
Tu vu ruskoj zemljici.*

*Vežda se jim hočem spričati,
I na znanje hočem dat,
Da me dragi Bog občuval,
I dalje mi živet dal.*

*Tužne devojčice mlade,
Milo premišlavajte,
Za svojimi pari liste
Višekrat pošilajte.*

*Oni brane domovinu
Magjarsku i Austriju,
Za kralja jesu prisegli,
Njemu verni ostali.*

*Stari kralj se premišljava,
Na svu decu zmišljava,
Kuliko oni trpiju,
Domovinu braniju.*

*V srcu su nam ove reči:
„Ejlen naš kralj magjarski!“
Ruse smo već otdirali,
Jakost smo jim ozdeli.*

*Nebajimo se od rusa,
Niti pak od nikoga,
Samo sviskup složni budmo,
I junački vojumjo!*

*Na bojnom polju. Tisics Mark
Gelreiter.*

— 34 centimeterni talijanski štuki. Talijani još podjednoma nezmerno krvi aldujeju, da vu naše šance dojdeju. Na doberdoi bregu svaki dan su strahovitno kervave bitke. Talijanski oficiri s revolverom tiraju vojnike vu segurno smrt. Alpiui i bersaglieri negda dojdeju do naših šancov, ali kad naši vno poskačeju iz jarkovi zasvētiju se bajonete, odmah pobēgneju i vno go mrtvih ostaviju pred šanci. Jako kervave bitke trajaju pred Monte San Michele zvanom mestu.

Ovaj brēg zapre puta pred Görzom.

Jeden mesec dan i noć probaju talijani na ov breg dojtí. Već su nezmerno krvi pretočili zanjega. Borojević general Isonzo fronta zapovednik je povéda, da ovdí su talijani najprédi strélaši za 34 centimeterni štúki. S njimi su si takodjer nikaj né pomogli. Cadorna kad je to videl, počel je Görz varaša s njimi bombardirati i više cirkvih, takodjer nekójih hiž su granati spodri. Petdesetčetiri stanovnika je vumrlo. Nato su naši zrakoplovnici na Veronu bombe hitali i vu varašu veliki kvar napravili.

— **Antant čete vu pogíbelji.** Grčke novine pišeju, da poleg zločestoga vremena, antanta ladje ostaviti hočeju Dardanelle, ali čete ostaviju na Gallipoli pol otoku. Ako se to pripeti, ove čete bez svake pomoći ostanaju. Svrho toga na pol otoku ostajući buniju se i pitaju, kak moreju tam ostati blizu četiri mesecov sami, ako su niti vezda né vu segurščini, kad su najvećše taborske ladje jim na pomoć i koje je braniju. Sami tak veliju, da ako se to pripeti, za kratko vréme ali je zarobiju, ali pak je vu morje na tiraju, gde svi pogineju. Ako flotta izbilja odide, ove čete vu najvećšo pogíbelj dojdeju.

— **Božji prst.** Božja sudbina postigla je jednoga lopova s med onih, koji su zrok bili tak žalostne smrti našega kraljića i njegve plamenite suproge. Taj lopov je Pribičević srbski ezredeš, koj je prvešu vréme vu naši armadiji, kakti oberlejtinant služil i skočil je prék k srbom. Pribičević je vučil Principa i niegve pajdaše, kak je treba bombe hitali i kak je treba iz revolvera strélaši. Za onu vréme, ako Srbija ovoga lopova nam vun da, nebi ovoga nećimurnoga boja bilo. Jednoga srbskoga regimente je vodil. Regiment je previdel, da Pribičević je zrok, da Srbija je vu tak žalosten položaj došla, s bunil se gje. Prijeli su Pribičevića i tak su ga rezstrélaši, kak rešeto. Bog za svakoga zna, kaj je vréden.

— **Na talijanskim bojnom polju.** Pred górzkim mostu i na doberdoi bregu još podjednoma trajuju velike bitke. Neprijatelj proti Podgori s velikom silom je vdiral. Slavno su ga nazat zbili. Pri Pevmi i Oslaviji takodjer hrabro su se naši sponašali. Višeput i ponoći je trajala silna bitka.

Görz varaša od novembra 18 ga, do dvajsti prvoga su bombardirali talijani i vnogo kvara su napravili. Dvajsti stanovnikov je vumrlo, trideset su pležerani bili, četerdesetšest hiž su bombe do fundamenta vuništile, dvěstopetdeset pak su jako spotrle. Od potlam talijani svaki dan na stotine bombih spustiju vu varaš.

Neprijatelj od Monte San Michele na ishod stojeću liniju malo je nazat pretisnuli, ali ponoći magjarski i štajerski baki nazat su zadobili prvešo poziciju.

Od Selza na ishod 47 mi štajerski regiment je triput vu velikim ognju bil. Dva-put je ovaj regiment strelanjom lehkó pretiral neprijatelja, tretijput pak ga je s bajeonettami kervavo nazat zbil.

Denes je već šest mesecov minuló, da su nam talijani boja poručili, pak još i denes tam stojiju naši na oni poziciji, koju su si od početka zebraši, da se tam budo branili. Talijani od početka boja već su polmilljun ljudstva zgubili vu mrtvih i plezeranih.

— **Nervozne boli** (uglavi) lične neuralgije, nervozne boli zubi i druge boli

nastale od osjetljivih živaca, odstranjujemo Fellerovim živce jačajućim, boli ublažujućim »Elza fluidom« 12 boca franko za 6 kruna kod ljekarnika E. V. Feller, Stubica centrala br. 124. (Hrvatska) Kod glavobolje preporuča se pored »Elza fluida« takodjer i Fellerov drzak protiv migrene »cijena kao prilóg drugim preparatima 1 krunu« ujed o možemo naručiti i Fellerove blage ljerajuće rabarbara »Elza pilule« 6 kutija franko 4 K 40 f. Elza preparati su zaista dobri. (v.)

— **Kak su zaklali srbi Pribičevića.** Zadnje dane više srbov su vlovili, koji su pod Pribičevićm služili. Jeden vojnik ovak je poedal kmrt Pribičevića:

Mojeja regimenta Pribičević ezredeš je bil zapovednik. Pri Jastrebacu smo pervice se zišli s nemci. Nazat smo morali retireirati proi Mramoru, da do Morove dojdemo i tam nepustimo prék bulgarce. Regiment čisto je vpešal. Vnogi su stem bunili vojnike, da nam je kraj i da od našega regimenta nišči na živ ostal, i tomu je Pribičević zrok, on je prehitil Srbiju vu tak zlošesti položaj, jerbo veliki zrok je on celomu boju. Opet drugi pak su s tém bunili regimeta, da Pribičević je izdajnik. On je pravi švaba i samo zato je došel vu Srbiju, da njoj na veliko nesreću bude.

Na večer prek trideset vojnikov serdito i s velikim kričom je išlo na Pribičevićov stan. Ezredeš odpral je obloka, sad su bun-tari salon strelili nad oblok i kad su vidli, da je mrtev dolí opal, sirom su se rezbežali.

Znamenito je to, da dovezda prek kak sto srbov se je javilo, koji svi veliju, da su nazočni bili Pribičevićove smrti. Ovi misliju, da poleg toga bolše njim bude vu suzanstvi i da je morebiti još i pohvaliju.

— **Bulgarci su prevzeli Pristinu.** Novembra 23 ga sléžbeno su javili bulgarci: Okolo Pristine već deset danov traja nećimurna borba. Naše vojničtvo od sevrá, od juga i od ishoda obkolilo je srbe. Neprijatelj s velikom mukom štel je zadržati varaša, ali neje mogel naše više zastaviti. Nazadnje moral je proti zapadu počeći. Popoldan ob 3 vuri konjeniki i jedna nemška četa ulazila je vu varaš. Neje znati još kuliko srbov su zarobili.

Pristina i Mitrovica je saveznikom vu rukah i kak su prek Sitnica vode stupili, srbi su već ne gospodari Kosovopolje zvanom bojnom polju, barem antantišti podjednoma su zijali, da ovdí budo srbi se odlučno proti stavili. Vu Novi Srbiji srbi još samo tri male varašine imaju, drugo su već sve bulgarci prevzeli. Ovi tri varaša su Prizrend, Dibra i Ohrida. Sad je i od Ūszkúba do Mitrovice željeznisa nam vu rukah. To je važna stvar, jerbo tam strahovitno tesko je trenom municiju i stroška voziti. Vu Pristini bulgarci veliki plien su dobili.

Veliko veselje je bilo, kad su bulgarci vu varašu dve jezero magjarskih zarobljenikov našli, koje su srbi već ne imali vremena sobom odtirati. Kövess generala šereg prevzel je Novibazaru i sad srbe vu Mokra breg šešči. Do vezda prek sto jezer srbov su zarobili.

— **Rusi s japanskimi štúki strélaju.** Na bukovinai hataru zapal je sneg i vu meglenim vremenu rusi opet su počeli strahovitno strélanje. Više vur dugo su ruski štúki mřčali i zabadau municiju fračkali. Naši kanoni su hitro potišili ruske štúke i pretirali su je iz dobrih pozicijah. Vu ovi

bitki su naši osvedočili se, da rusi same japanske štúke imaju, koji niti na pol tuliko nevalaju, kak ruski ili naši. Smedju 10 šrapnelov samo 3 su se sprožili. Vu Besarabiji takodjer rusi su počeli bitki, ali niti ovdí su ne mogli svnoj cilj postiči, naši su je nazat zbili i više zlotin su njih polovili.

Sad, kak se vidi rusi opet ovdí budo probali našega fronta predrti, kak su vu Ishodni Galiciji zabadau probali, gde su nezmerno krvi alduvali.

Pěsma do 50 lét starih regrutov.

Jedno jezero devet sto I petnajsto leto, Bude v spomenku ostalo Po širokom světu.	K tomu svojega imětká Gospodarstvo čělo, Koje je na njegvi brigi Navěk do sad bilo.
Od kad bivaju cesarstva, Toga njeje bilo, Kaj med tukemi ladavci To se dogodilo.	Kak on ženi, deci svoji Bude se spríčaval, Čělo svoje gospodarstvo Na ruke njim daval.
Niti vu starom zakonu Niti pak vu novom, Ovo nē se dogodilo Kaj vu letu ovom.	Vnogoji ženi s familijom Kulko bude kvara, Koji budu ostali bez Hižnog gospodara.
Tulko milijonov ljudih Pod oružjem biti, Tulko orsagov med sobom Tabora voditi.	Zaplakala bude vnoga Si tovarušica, Ter zuhkemi si suzami Polěvala lica.
Negda Mikěč zvani starec Pri nas je stanuvál, Koj je ljudem z knjige svoje Vnogo prorokuvál.	I takajše žnjom dedica I familijica, Koja tužna budu onda Ostala bez otca.
Izmed vnogh proročanstvih I to je izpežal, Kaj bu otec svoga sina Med soldate peljal.	A ženica pak žalostna Za svojega para, Kajti bude pogubila Hiže gospodara.
Na to ljudi jesu znali Ovak govorit: Kakov bi to otec hmanji Sinu moral biti.	Koj je nje do vezda dobre Ravnal i zdržavál, Vu priiki takaj vaski Navuka njim daval.
Ali potlam na istinu Prav je došlo ovo, Nego vezda čělo drugač Došlo je otčovo.	Anda sad tovarušice Familija vnoga, Vsi molite i prosite Gospodina Boga.
Kaj sin bude otca mogel Vu vojku poslati, Iz priilok z dobre volje Javit se peljati.	Da je šuva i obrani Od vaské nesreće, Da njim ovaj strašni tabor Naskoditi neče.
Ovo niti gda je bilo, Niti pak već bude, Kaj se vizita deržala Za tak stare ljude.	I da zmožna Mati božja Marija dčevica, Bude njim vu bojni sili Verna pomoćnica.
Kak se je to dogodilo Ovo leto vezda, Dvadeset i sedmog dneva Meseca septembra.	Sveti Angeli čuvari Naj je od zla brane, Žive, zdrave v domovinu, Da nazad nastane.
To je naš kralj Ferenc Jozef Primoran vćiniti, Ako svoju kraljevinu Hoće obraniti.	Na veselje tužnem ženam I takaj dčevici, I na radost pak žalostni Čěli familiji.
Sad do petdeset lét ljudi Pozivlju se stari, A nēsu vun z toga vzetí Niti obšitari.	Njivi světi godovnjaki I takaj patroni, Da bi za nje se pri Bogu Pomolili oni.
Makar svojih dvanajst létah Već su odaljuzili, Samo da vu boju nigdar Jošće nēsu bili.	Naj ga prosi sveti Štefan Magjarski kralj prvi, Da bi prestató već jenkrat Prešćevanje krvi.
Ali vezda budu mogli Barem pokazati, Da je nasa domovina I njihova mati.	Kaj se mogli svi vladari Predi pomiriti, Neg bi ovi ljudi stari Morali oditi.

Oh zalostno vréme ono
Kada njim nadodje,
Da veš v tulko lèthi èlovek
Iz doma si pojde.

Da iz neba se ogleda
Na nas milostivno,
Na magjarsku našu slavnu
Milu demovinu.

Iz doma na poziv Kraja
Moral bude iti,
Ženu si i familiju
Domaj ostaviti.

Jezus z svojem svetom križom
Naj nas vse prekriži,
Vojsnike na bojnom polju,
Nas domaj pri hiži.

Daj vojnikom v domovinu
Zdravem vešm dospeti,
Zmožno i presveto Trojstvo
Otec Sin Duh sveti

Amen.

Selina Martin.

Alsódomboru.

„Medjimurski Kolendar“

za prestopno ljeto 1916-to je vu Čakovcu izlazio vu kojizari Fischela Filipa (Strausz Sándora.) Cèna mu je 80 fillerov. Koj k tomu još 10 fillerov pošle za poštu, (tak svega skupa 90 fillerov), on more po pošti dobiti kolendara. Za 1916-ga leta složenog kolendara je i ovo ljeto gosp. Margitai Jožef vumirovljeni školski inspektor, naš domorodec složil, koj se vre 33 lètah bavi s tem, da medjimurski puk vu svojem materinskim jeziku more kaj—kaj lépoga èitati, s tem se zabavljati, pak k tomu se vuèiti. I vezdašnji kolendar zadržava lépou pouène, zabavne i domoljubljive štive. Osobito budu se zanimati medjimurci za one èlanke, koje su od vezdašnjega velikoga tabora napisane. K tomu još i one slike, koje su iz bojnog polja vu kolendar sastavljene, budu vrèdnost kolendara pred èitatelem podigle. Takvih bojnih slikah, kipov ima vu kolendaru 23. Pisali su vu ov kolendar: naš stari vrèdni domorodec gosp. Kollay Emanuel, gosp. Margitai Jožef glavni urednik lista »Medjimurja«, Kutnyák Martin takaj naš stari vrèdni pèsnik razkrški, Szelina Martin iz dolnjeg kraja vrèdni pisatelj, Rhosóczy Elek drávavásárhelyski drzavni navuèitelj tulikajše poznati pisatelj, Kutnyák Janoš, Novák Tomáš, Krámár Elek iz bojnog polja, Levacsics Marija, koju vre iz lista »Medjimurja« dobro poznaju medjimurci, gosp. Sray Ferenc, koga takaj kakti vrèduoga suradnika naših novin, poznaju poš. èitateљи. Preporučamo medjimurskoga kolendara vu pažnju naših èitateļjah! Znamo da našega kolendara, tak kak vre 33 lètah dugo, bude svaka hiža, kakti staroga svojega poznanca s »dobro došel!« pozdravom doèekala i med svoju familiju pustila pak za èelo dojdúèe ljeto mu štam dala. Vu kolendaru su slje-deèe štive: Kolendar za 12 mesecov potreb-ljenimi slikami i s proèanstvih za vréme. Na dalje: 1.) »Slava Bogu na visini, a mir ljudem na nizini, koji su dobre volje!« E. Kollay. 2.) »Koji su vu boju opali.« Kutnyák Martin. 3.) »Povèst desne ruke svetoga Šte-fana.« Margitai Jožef. 4.) »Lètna pèsnica.« Szelina Mártn. 5.) »Plebános Bišof, gde si?« E. Kollay. 6.) »Medjimurci idemo!« Rhosóczy E. 7.) »214 lel staro prorocanstvo od tabora.« Margitai J. 8.) »Na telefonu neba.« Kutnyák Janoš. 9.) »Pèsem vojaèka.« Novák Tamás. 10.) »Razgovor na južnom bojnom polju.« Krámár Elek. 11.) »Kak šturmaju na soldacke iarke?« 12.) »Kaj je tabor?« Rhosóczy E. 13.) »Bakó János vu Ameriki.« 14.) »Malycenko Ivan.« 15.) »Ve-liko svètni boj.« Sray Ferenc. 16.) Telefon. Šalna pripovest i druge zabavne smèšice. Iz vun toga se nahadaju vu kolendaru kaj kakti navuki, orsaèki sejmi i oglasi.

GABONA ÁRAK/CIENA ŽITKA

MÉTERMÁZSA	1 METERCENT	K
Buza	Pšenica	36—
Rozs	Hz	29—
Arpa	Jecmen	28—
Zab	Zob	28—
Kukorica uj	Kuruza suha	24—
Fehér bab uj	Grah beli	40—
Sárga bab	Grah žuti	40—
Vegyes bab	Grah zmešen	40—
Kendermag	Konopljeno seme	52—
Lenmag	Len	50—
Tökmag	Košóce	90—
Bükköny	Grahorka	28—

Feller-féle gyomorerősítő, enyhe hashajtó hatású Rebarbara

„Elsa-Pilulák“

megszüntetnek dugulást.

6 doboz bérmertve 4 K 40 f.
Feller V. Jenő gyógyszerésznel,
Stübica, Centrale 124 sz. (Zágráb-
megye.) — Több mint 100.000
köszönőlevél.

„Gyógyeszerien bavit a haróteren küzdöknel és általában mindenkinél mint legjobb
fájdalomcsillapító bedörzsölés
meghűlés, rheuma, köszvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetében
Dr. Richter-féle
Horgony-Liniment. capsici compos.
Horgony-Pain-Expeller pótléka.
Vegye K — 30, 140, 2—.
Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany országház“ címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárban, Prága I, Elisabethstr. 5. Néponkénti szétküldés.

100 liter házi ital
frissítő, jóízű és szomjat oltó, csekély költséggel bárki által készíthető. Kaphatók: ananas, alma, grenadine, málna, muskotálykörte, borsosmenta, narancs, waldmeister, meggy. Sikertelenség kizárva. Ezek a házi italok nyáron behűtve és télen forralva, rum és pálinka helyett élvezhetők. Az alkatrészek ára pontos előírással együtt utánvéttel bérmertve K 450. 0t ilyen adaghoz 1 adagot ingyen adok. Gazdaságok, gyárak, nagyobb háztartások, műhelyek stb. számára megbecsülhetetlen, mert a munkás felfrissül, nem részegedik meg tőle és munkaképessége nem csökkenik. **GRÖLICH JÁNOS**, Angyal-drogéria Brúnn 618 szám (Morvaország).
528 14—20

STOCK-GOCNAC MEDICINAL

SVAVATOLT
VALÓDI
BORPÁRLAT

CAMIS ÉS STOCK GÖZPÁROLÓ telepeből Barcola

COGNAC-GÖZFÖZDE, ÁLLANDÓ HIVATAL. VEGYI ELLENŐRZÉS ALATT

612 22—65

KAPHATÓ MINDEN JOBB ÜZLETBEN!

Hepp Ede, pekar Csáktornya

Rákóczi-utca híze broj 18. poleg Krajevskoga suda.
Ima takaj trgovinu VAPNA od najbolše vrsti VAPNA.

Koji treba zazidanje, može ga dobiti u svako doba doma pri njemu uz najfalesu cènu. Koji treba cèli vagon dobi vapno èisto fal. Trži cèpanoga suha bukova drva i lapora na vagu.

A világháború összes térképei

különteféle kiadásban kaphatók:

Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyv, zenemű és papirkereskedésében Csáktornyan • Interurban-Telefon: 34.

Almát

elad helyben, minden kedd, csütörtök és szombaton

Özv. Dr. Krasoveczné